

עין משפט ונר מצוה

בז א מיי פ"ד מהלכות שקלים הלכה א': **בז** ב מיי שם הלכה ט וא':

מוסף רש"י

לב בית דין, של הכניס (מנחות עט:), וכל מידי דלינור טמנין ב"ד לב (שבועות יא:), העולה עולה ראשונה. דמכיו גבי סדר המערכה ועבר עליה הסבן עלים בצקר בצקר ועך עליה העולה, ה' ימיה דירש, שהיא היא ראשונה שלא היא הקטר קודם לתמיד של שחר (ב"ט נה:), העולה משעה העולה תאם ראשונה לכל הקרנות (מנחות טט:), מלגל כמיז וערך עליה עולה אלא זבחים קג:), אז: דלי לאורוי בעלגלם תאם שקטיו עליה עולה ושלמים, נכתוב וערך עליה (ויחא יד:), לקיץ המזבח, כשהמזבח בטל לוקחין מאותן נסכים ככוס לעולה ומקלין אותם, ולשון קץ היינו דעות, כאלם שמינאין לו מאניס לאחר טעודה, והכי אמרינן בפ"ק דטעויות (יב: ע"ש) קץ כעט שח לאדם (מנחות צ: מכת"י).

תוספות רי"ד

אליהו זוטא: חנן התם מותר שירי הלשכה מה היו עושין בהן לוקחים בהן יינוט שמנים וסלות והשכר להקדש דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר אין משתכרין בשל הקדש ולא בשל עניים בשל הקדש אין עניות במקום עשירות בשל עניים דלמא מיתרמי עניא וליכא למיחבא ליה: חנן אומר וכו' והלכתא כחנן כדאמר' לקמן דדוקא כשתבוא לגבות כתובתה אז לא תגבה בלא שבועה אבל כשכותבעת מוונות ויבינן לה בלא שבועה איתמר רב אמר

קו:

ובי גבו והותירו מאי הוי. אצל אהקן דלעיל לא פריך צית גרמו וצית אצטניס דבכל הנהו היו צית ישראל מקדישין אותן לאורך כך כמו לאורך קרצנות שכל אותן דברים רגילות הן והיינו דקמני דבאין מתרומת הלשכה עזמה ולא קמני מותר היינו משום דלאו מחמת

לב צ"ד מישתרו אלא מחמת ישראל אצל להך תירוץא פריך דמסיק היכא דלא הותירו אסירי והיכא דהותירו שרי פריך מאי שנא דהא פשיטא שלא לדעת כן מקדישין כיון דלא שרית ליה כי לא הותירו ומשני לב צ"ד מתנה עליהן והן מקדישין לדעת צ"ד: **תנא רבי רבי ישמעאל** בלי שרת באין מתרומת הששבה. הא תרומת הלשכה היינו מותר תרומת הלשכה כדמוכח במתני' דפליג אר"ע דקמני מותר תרומה לכלי שרת וא"ת כי פריך הש"ס ואימא שריים גופיהו והיינו משום דכתיב שאר ולישני דהא שאר הכסף היינו מותר תרומה י"ל דבמילתא דפסיקא ליה צעי לאוקמי קרא דהיינו שריים דבכל שנה איתנהו אצל במותר דלא פסיקא ליה לא ניחא ליה לאוקמי לקרא: **כדאמר רבא** העולה עולה ראשונה. תימא אמאי אינטריץ דמשקא מתניתין דזבחים בפרק כל התדיר (דף פט. וס) דקמני כל התדיר מחזירו קודם לחזרו התמידים קודמין למוספים כו' וקא צעי בגמרא מני"ל ומתמה מנא לן דקדמני טעמא מלגד עולת הצקר אשר לעולת התמיד וכ"ת דהתם אינטריץ היכא דליכא אלא חד דאשמעינן קרא דעקרינן לגמרי מוספין מקמי תמידין לא היא דמהתם נפקא לן בכ"מ דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם כדמפיק התם מכאלה תעשו שיהו כל עשיות שוות ואי צכי האי גוונא מיייר מהתם לא נפקא לן ועוד מסבא רישא דכל התדיר מחזירו קודם לחזירו מיתניא דומיא דבבא שאמריה דקמני כל המקודש מחזירו קודם לחזירו דם טהא קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה כו' וכל הנך בקדימה ממם מיירי והא נמי ליכא לתרוי' דאי מהתם דמלגד עולת הצקר הוה אמינא דווקא עולה דקדמה למוספין משום דמדירא ומוספין לא תדירי אצל תמידין לעולת נדבה דהויא ליה נמי מדירא לעולם אימא לך לא תקדום להכי אינטריץ קרא דעעולה עולה ראשונה דבמנחות פרק התכלת (דף מט. וס) מיייתי לקרא דרבא אקדימה עולה למוספין דאמר' התם צעא מיניה רב חייא צר ט אצא מרב חסדא צבור שאין להם תמידין ומוספין אי זה מהם קודם כו' ומסיק אמר ליה נתימא התמידין אין מעבדין את המוספין ולא המוספין את התמידים

ה"ד אילימא דאית ליה וליקדם והתניא מנין שלא יהא דצר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה ואמר רבא כו' אלא דלית ליה ואי בתמידין ומוספין דהיום פשיטא שמדיר קודם אלא במוספין דהיום ותמידין דלמחר אלמא אקדימה דעולה למוספין מיייתי לה ותימא דרשם המשנה הוה ליה לאיתוי דקמני בבא מלגד עולת הצקר וצהאיא דשיליה הגזל קמא (ב"ק דף קא. וס) קשה יותר דקמני בציא אשמו עד שלא בציא גזילו לא יא ומפרש בגמ' מלגד איל הכפורים מכלל דכסף קדים ופריך אלא מעתה מלגד עולת הצקר ה"נ דמוספין צרישא והא תניא מנין שלא יהא דצר כו' ואמר רבא העולה עולה ראשונה והשתא הוה ליה לאתוי מתני' דכל התדיר דאדרבה מדכתי' מלגד מכלל דעולה קדמה ונרא' לפרש דודאי מדכתי' העולה נפקא דהקטרת תמיד קדמה להקטרת מוספין דגבי הקטרה הוה דכתי' מלגד עולת הצקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה התם עשוי דם כינה והשתא צב"ק לא הוה מני לאתויי מתני' דכל התדיר דודאי גבי איל הכפורים משמע לשון מלגד דכסף קדים כיון דהוה כתוב תחלה בפרשה והדר כתיב איל הכפורים אצל גבי עשיות ליכא למידק דמוספין קדמי כיון דכתיב עולה צרישא והדר עשה דדם דמוספין אצל הקטרה דמוספין כתיב צרישא להכי פריך שפיר מההוא דרבא ומיהו בזההו דמנחות ודאי הוה מצי לאתויי היאה דכל התדיר: ששמעו

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

כלי שרת. שמשרתין בהן במזבח החילון שהוא בנין של אצנים: **וכללוס**. לחזק את דבק הצית צימי יחוש. ופסוק זה בדברי הימים: **שגבו**. לאורך דבק הצית והותירו שאין צריכין לכולו עושין מן המותר כלי שרת: **מאי הוי**. הא לא לקדושת קרבן גבו: **כסף שיש לו שריים**. כסף הקופות שהוא נתרם

מן הלשכה ושיריים נשאררס בלשכה: **זה תרומת הלשכה**. כסף צדקופות: **ואימא שריים גופייהו**. משיריים הנוותרס בלשכה כלי שרת צאין ולא מן התרומה עצמה: **העולה עולה ראשונה**. מנין שלא יהא דצר קודם על המערכה לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה(ה) והיונן בהש) מאי תלמודא ואמר רבא העולה משמע העולה האמורה ראשון בצדרי קרצנות והיא עולת הצקר שנא"י ואמרת להם זה האשה כו' והיא יתירא קא דריש. והי"נ את שאר הכסף בכסף שיש לו שאר: **מוצח הוצא**. כלי הוא ולא בנין שאינו מחובר לאדמה ויכולין לנטללו לפיכך נידון ככלי: **ולצוגה**. של לחם הפנים: **מותר נסכים**. פליגי זה במת' מנחות בפרק שתי מדות (דף ג:), רבי חייא צ"ר יוסף אמר צירוי' מדות שהמספקין סלתות צקלנו מעות הקדש לספק סלתות כל ימות השנה מודדין להקדש במדה מזרזת טפופה ולא מחוקה והמקרינן מוחק המדה והם מותר נסכים ומוכרים אותן ור' יוחנן אמר כאלהם ששינו המקדל עליו לספק וכל ימות השנה להקדש) סלתות מארבע סאין צסלע ועמדו משלש שנתייקרו מספק מארבע והמקדל לספק משלש והולו ועמדו מד' מספק ד' וזו היא ששינו מותר נסכים לקיץ המוצח: **מוצח העולה**. שהוא בנין צא מקדשי דבק הצית: **חוץ לחומס העורה**. כגון עזרת נשים והחיל וחומת העיר ומגדלותיה צאים משיריים הנוותרס בלשכה כשתרומהו צקופות: **שנאי היא**. דאיכא למאן דלמר כלי שרת מתרומת הלשכה צאין: **מוסר תרומה**. הנשאר צקופות צר"ח ניסן שמכאן ואילך אין לוקחין קרצנות צבור אלא מתרומה חדשה כדאמרין ב"ה (דף י:), קרצנות צבור הצאין צאחד בניסן מנזה להציא מן החדש: **ליפוי לצים קדשי הקדשים**. מחפין בהם הרפצה והכתלים: **מוסר**. ריוח פירות. ולקמן מפרש מאי ניהו: לקיץ **המוצה**. כשהוא בטל מנדרים ונדבות לוקחין עולות ומקריצין צשר למוצח ועורות לכהנים: **וזה וזה**. ר' עקיבא ור' חנינא: **לא היו מודין**. שיהא שום מותר בפירות: **והשחר מקלין בהן**. והקנן לכלי שרת כדקאמר רבי ישמעאל: **מאי זה וזה לא היו מודים**. מאי פירושא דלא היו מודים דתמן

דפליג ר"ע אדריי ישמעאל ולא הודה לו שיהו משתכרין בשל הקדש: פוסקין ואי בתמידין ומוספין דהיום פשיטא שמדיר קודם אלא במוספין דהיום ותמידין דלמחר אלמא אקדימה דעולה למוספין מיייתי לה ותימא דרשם המשנה הוה ליה לאיתוי דקמני בבא מלגד עולת הצקר וצהאיא דשיליה הגזל קמא (ב"ק דף קא. וס) קשה יותר דקמני בציא אשמו עד שלא בציא גזילו לא יא ומפרש בגמ' מלגד איל הכפורים מכלל דכסף קדים ופריך אלא מעתה מלגד עולת הצקר ה"נ דמוספין צרישא והא תניא מנין שלא יהא דצר כו' ואמר רבא העולה עולה ראשונה והשתא הוה ליה לאתויי מתני' דכל התדיר דאדרבה מדכתי' מלגד מכלל דעולה קדמה ונרא' לפרש דודאי מדכתי' העולה נפקא דהקטרת תמיד קדמה להקטרת מוספין דגבי הקטרה הוה דכתי' מלגד עולת הצקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה התם עשוי דם כינה והשתא צב"ק לא הוה מני לאתויי מתני' דכל התדיר דודאי גבי איל הכפורים משמע לשון מלגד דכסף קדים כיון דהוה כתוב תחלה בפרשה והדר כתיב איל הכפורים אצל גבי עשיות ליכא למידק דמוספין קדמי כיון דכתיב עולה צרישא והדר עשה דדם דמוספין אצל הקטרה דמוספין כתיב צרישא להכי פריך שפיר מההוא דרבא ומיהו בזההו דמנחות ודאי הוה מצי לאתויי היאה דכל התדיר: ששמעו

מסורת הש"ס

א) נשנושות יא. מנחות עט:), צ פסחים נח: יומא לר. צ"ק קיאל. מנחות מט. תמיד כח: נצ"מ נה. זבחים קג:), א נשי מוס' קדושין נד: ד"ה תרי', ד) שקלים פ"ד ה"ב, ט) נמנחות ג:), ו) שקלים פ"ד ה"ב, ו) נשבת קב: זבחים פח: מנחות פט. תמיד כט. לא:), ח) נויקאל ו', ט) נפסחים נח: י"ט) נצמדנר כח, ט) נ"ה אכין,

תורה אור השלם

1. ובכלותם הציאו לפני המלך ויהודיע את שאר הכסף ויעשהו כלים לבית יי כלי שרת ויעלוהו וקפוחו וכלי קרב וצקו ויהיו מעלים עלות בבית יי תמיד כל ימי יהודיע:

דברי הימים ב כד יד 2. אך לא יעשה בית יי ספות כסף מנמרות מוקרות ויצבירות כל כלי קרב וכלי כסף מן הכסף המוקב בית יי כי לעשי המלאכה יתגדו ויזקקו בו את בית יי:

מלכים ב יב טו-טז 3. והאש על המזבח תוקד בו לא תבדה ובער עליה הבחן עצים בבקר ובבקר וערך עליה העלה והקטיר עליה קלבי השלמים: ויקרא ו ה

גליון הש"ס

גב' מותר תרומה לקיץ המזבח. אם לא היה מותר היו עושים נדבה שלא יהיה המזבח בטלה. רבינו יונה פ"ג דברכות:

הנהגות הגר"א

[א] גמ' (ולבנו ו) כלי. מלת ולבונה עם הוא"ו ממלת וכלי מוקפים וי"צ וכל כ"ה צירושלמי דשקלים (פ"ד ה"א):